

Innst. O. nr. 35.

(1998-99)

Innstilling fra justiskomiteen om forslag fra stortingsrepresentant Steinar Bastesen om lov om endring i lov av 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven). (Endring av lovens § 2.)

Dokument nr. 8:120 (1997-98).

Til Odelstinget.

SAMMENDRAG

Stortingsrepresentant Steinar Bastesen har den 16. juni 1998 fremmet følgende forslag:

«I.

I lov av 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) gjøres følgende endring:

§ 2 tredje ledd, nytt annet punktum skal lyde:

Dersom saken ikke er realitetsbehandlet innen 6 måneder, anses saken som avvist.

II.

Denne lov trer i kraft straks.»

I begrunnelsen for forslaget vises det bl.a. til at slik forvaltningsloven lyder i dag, står sakens parter uten sanksjonsmulighet dersom forvaltningen unnlater å realitetsbehandle en sak eller utsetter saken. Det er bare dersom saken avvises eller realitetsbehandles at avgjørelsen kan påklages (§ 2 jf. § 28). Eneste mulighet er derfor i dag å anmode overordnet forvaltningsorgan om å pålegge det underliggende forvaltningsorgan å realitetsbehandle saken, men heller ikke her har partene noe rettskrav på få vurdert/realitetsbehandlet en slik anmodning.

Forvaltningsloven bør derfor etter forslagsstillerens mening endres, slik at beslutninger om ikke å behandle saken/utsette saken likestilles med avvsningsvedtak. En slik likestilling vil medføre at private rettssubjekter innen nærmere angitt tidsfrist - forslagsvis 6 måneder - garanteres en realitetsbehandling.

Forslaget har vært forelagt justisministeren som har avgitt uttalelse i brev av 20. oktober 1998, jf. vedlegg.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at forvaltningsloven har regler om at forvaltningsorganer skal forberede og avgjøre saker uten ugrunnet opphold (forvaltningsloven § 11 a). Flertallet mener at det i en del tilfeller ville være nyttig med en bestemmelse som for eksempel satte en konkret tidsfrist eller ga sakens parter en sanksjonsmulighet dersom forvaltningen trener saken. Flertallet understreker at forvaltningssakenes mangfold gjør det vanskelig å sette en generell tidsfrist eller innføre en annen type generell sanksjonsmulighet.

Flertallet viser til at Næringslovutvalget har anbefalt at det blir innført en hjemmel i forvaltningsloven til å gi regler om tidsfrister på nærmere bestemte saksområder, slik at de aktuelle tidsfrister kan tilpasses det enkelte saksområde. Flertallet viser videre til at departementet har opplyst at det tar sikte på å komme tilbake til spørsmålet om frister for forvaltningens saksbehandling i en odelstingsproposisjon i løpet av mars 1999, og finner det derfor riktig å avvente denne proposisjonen. Flertallet ber Regjeringen i den forbindelse vurdere om beslutninger om ikke å behandle saken eller utsette saken bør likestilles med avvsningsvedtak.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at Stortinget allerede i oktober 1994 (Innst. S. nr. 8 (1994-95)) vedtok innføring av tidsfrister for forvaltningens saksbehandling og ba regjeringen komme tilbake med forslag om dette. Dette skjedde ved behandlingen av Dokument nr. 8:14 (1993-94) fra Høyre og representantene Anders Talleraas, Svein Ludvigsen, Gunnar Fatland og Kjellaug Nakkim, og Stortingets vedtak lød:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om innføring av tidsfrister for forvaltningens saksbehandling.»

Forslaget fra Steinar Bastesen burde på denne bakgrunn være overflødig. At Stortinget i februar 1999 ennå ikke har fått forelagt et forslag fra Regjeringen i tråd med vedtaket fra oktober 1994, understreker behovet for tidsfrister generelt og en rask avklaring av dette spørsmålet spesielt. Disse medlemmer forutsetter at departementet snarlig i 1999 fremlegger den forventede odelstingsproposisjon om innføring av tidsfrister i forvaltningen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det vil være nyttig med en bestemmelse som setter en konkret tidsfrist og gir sakens parter sanksjonsmuligheter når forvaltningen åpenbart trener saken.

Disse medlemmer mener at slik forvaltningsloven lyder i dag står sakens parter uten sanksjonsmuligheter dersom forvaltningen unnlater å realitetsbehandle en sak eller utsetter saken. Det er bare dersom saken avvises eller realitetsbehandles at avgjørelsen kan påklages (§ 2 jf. § 28).

Disse medlemmer har merket seg at iht. forvaltningsloven § 11a skal forvaltningsorganet «forberede og avgjøre saken uten ugrunnet opphold». Disse medlemmer vil bemerke at kriteriet «uten ugrunnet opphold» er skjønnsmessig og tar ikke tilstrekkelig hensyn til partene, rettssikkerheten eller sakens omfang. Loven må utformes i tråd med folks rettsoppfatning og ikke ta hensyn til et ofte tregt byråkrati.

Disse medlemmer ønsker ikke at byråkratiets argumenter om at «variasjoner i type saker» og «mangfoldet i forvaltningens virksomhet» skal være avgjørende for at man motarbeider forslag om tidsfrister for saksbehandlingen. Forvaltningsloven bør endres slik at beslutninger om ikke å behandle saken eller utsette saken likestilles med avvinningsvedtak. En slik likestilling vil medføre at private rettssubjekter innen nærmere angitt tidsfrist - forslagsvis 6 måneder - garanteres en realitetsbehandling.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«I lov om behandlingssaker (forvaltningsloven) gjøres følgende endring:

I.

§ 2 tredje ledd nytt annet punktum skal lyde:

Dersom saken ikke er realitetsbehandlet innen 6 måneder, anses saken som avvist.

II.

Denne lov trer i kraft straks.»

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet:

I lov om behandlingssaker (forvaltningsloven) gjøres følgende endring:

I.

§ 2 tredje ledd nytt annet punktum skal lyde:

Dersom saken ikke er realitetsbehandlet innen 6 måneder, anses saken som avvist.

II.

Denne lov trer i kraft straks.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til dokumentet og rår Odelstinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument nr. 8:120 (1997-98) - forslag fra stortingsrepresentant Steinar Bastesen om lov om endring i lov av 10. februar 1967 om behandlingssaker (forvaltningsloven). (Endring av lovens § 2) - vedlegges protokollen.

Oslo, i justiskomiteen, den 11. februar 1999.

Kristin Krohn Devold,
leder.

Finn Kristian Marthinsen,
ordfører.

Jan Simonsen,
sekretær.

Vedlegg

Brev fra Justisdepartementet v/statsråden til justiskomiteen, datert 20. oktober 1998.

Dok nr 8:120 - forslag fra stortingsrepresentant Steinar Bastesen om lov om endringer i forvaltningsloven - (endring av lovens § 2)

Forslaget i Dokument nr 8:120 innebærer at det settes en generell tidsfrist for saksbehandlingen. Forvaltningsloven inneholder ingen generell tidsfrist for saksbehandlingen, men inneholder i § 11 a regler som stiller generelle krav til saksbehandlingstiden. Etter forvaltningsloven § 11 a første ledd skal forvaltningsorganet «forberede og avgjøre saken uten ugrunnet opphold». Kriteriet «uten ugrunnet opphold» er skjønnsmessig, og det nærmere innhold i kravet vil variere fra sak til sak. Oppfyllelse av de rettssikkerhetsgarantier som ligger i forvaltningslovens saksbehandlingsregler vil nødvendigvis medføre at saksbehandlingen i mange saker kan bli tidkrevende. Hva som i det enkelte tilfellet vil være en forsvarlig saksbehandlingstid, vil variere med sakens art og omfang, tilgjengelige ressurser mv. I mange typer saker vil saksbehandlingstiden nødvendigvis bli langt over seks måneder, mens det i andre saker kan være tale om

meget kort saksbehandlingstid, ned til noen få timer fra saken kommer inn til den er ferdigbehandlet. Den store variasjonen i typer saker og mangfoldet i forvaltningens virksomhet er nettopp årsaken til at Næringslovutvalget i sin rapport om frister for saksbehandlingen i den offentlige forvaltning fra 1991, uttalte at:

«Næringslovutvalget vil peke på at det ikke vil være aktuelt å innføre en generell tidsfrist for samtlige saker forvaltningen behandler. Hensynet til forvaltningssakenes mangfold vil kunne ivaretas gjennom at tidsfristenes lengde tilpasses den enkelte sakstype.»

På denne bakgrunn anbefalte Næringslovutvalget at det ble innført en hjemmel i forvaltningsloven til å gi regler om tidsfrister på nærmere bestemte saksområder, slik at de aktuelle tidsfrister kan tilpasses det enkelte saksområde.

Regjeringen tar sikte på å komme tilbake til spørsmålet om frister for forvaltningens saksbehandling i en odelstingsproposisjon i løpet av året eller tidlig neste år.